

WSTĘP

Monografia zatytułowana *Różnorodność zastosowania badań naukowych w teorii i praktyce zarządzania* jest kolejnym – czwartym już tomem przygotowanym przez zespół Zakładu Zarządzania Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Stanisława Pigonia w Krośnie, łączącym treści z różnorodnych obszarów teorii i praktyki zarządzania, prace pracowników naukowych, praktyków zarządzania oraz studentów i absolwentów szeroko rozumianego managementu.

Każda dyscyplina naukowa dysponuje najbardziej właściwym dla niej instrumentarium badawczym. Rozumie się przez to m.in. sposoby postępowania, które powinny być celowo dobrane, zaplanowane, a także właściwie zastosowane – z uwzględnieniem treści i celu badań, jak również pozostających w dyspozycji zasobów¹. Metodolodzy w tej materii zalecają stosowanie ogólnego schematu prowadzenia poznawczych badań naukowych²: zdiagnozowanie problemu (naukowego i badawczego) wynikającego z istniejącego stanu rzeczy, teoretyczne wyjaśnienie problemu poprzez postawienie celu poznawczego oraz przyjęcie hipotez badawczych i pytań wymagających odpowiedzi, logiczna i empiryczna weryfikacja poprzez zastosowanie właściwie dobranych metod, technik i narzędzi, a w końcu – wypracowanie wniosków, nowych twierdzeń lub teorii. Problemem naukowym jest odzwierciedlenie braków w danej dziedzinie czy dyscyplinie naukowej, dotychczasowego niedostatku odpowiedzi na pytania wynikające z aktualnego stanu wiedzy, luki w danym obszarze nauki, błędów w terminologii, definicjach, opisach, wyjaśnieniach itd. To także zagadnienie poznawcze wymagające rozstrzygnięcia przy wykorzystaniu naukowych metod badawczych, pole-

---

¹ J. Apanowicz, *Metodologia nauk*, Dom Organizatora TNOiK, Toruń 2003, s. 70.

² Por. J. Sztumski, *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, Śląsk, Katowice 1995, s. 35.

gające na określeniu i objaśnieniu pewnego stanu niewiedzy na gruncie wiedzy dotychczasowej.

Wyznacznikami badań dla poszczególnych dyscyplin naukowych są: przedmiot badań (wycinek rzeczywistości stanowiący obiekt badawczy), wybrany aspekt badania przedmiotu (cele, wybrane właściwości oraz perspektywa badawcza), metody badawcze (wykorzystywane środki i procedury w procesie badawczym). W badaniach naukowych zawsze dylematem pozostaje wybór typu projektu badawczego, wśród których metodologia wyróżnia badania jakościowe, ilościowe oraz mieszane.

W przypadku nauk o zarządzaniu rozwinęły się dwa podstawowe nurty badań, zwracające uwagę na złożoność oraz zmienność otoczenia, w którym funkcjonują organizacje, przez co niemożliwe wydaje się rozpatrywanie zjawisk zachodzących wewnątrz organizacji bez istotnego zwiększenia lub redukcji tych złożoności (organizacja jako system otwarty): teorematu zależności od zasobów (badanie zależność organizacji od zasobów pozyskiwanych z otoczenia i wynikającą stąd niewiedzę) oraz ewolucyjno-teoretycznego (badanie procesów selekcji i próba znalezienia odpowiedzi na pytanie dotyczące powodów trwania jednych systemów wobec braku istnienia innych). W naukach o zarządzaniu przedmiot badań stanowią najczęściej organizacje, postrzegane jako względnie wyodrębniony system społeczny, w którym ludzie, dążąc do realizacji wyznaczonych celów (wykonania zadań), wykorzystują zasoby intelektualne oraz materialne. Zarządzanie uznaje się przy tym za dziedzinę, w której teoria jest nierozzerwalnie związana z praktyką, ponieważ praktyka zarządzania bezwzględnie weryfikuje teorię nauk o zarządzaniu³. Ta specyfika skłania do podejmowania badań teoretycznych, które uwzględniają wątki praktyczne, a także wskazuje na skuteczność połączenia celów teoriopoznawczych z praktycznymi.

O złożoności i rozległości zagadnień, które można przyporządkować sferze zainteresowania nauk o zarządzaniu, świadczyć może duża różnorodność wątków poruszanych w oddanym właśnie do rąk czytelnika tomie.

Dr inż. Piotr Lenik

---

³ Por. S. Sudoł, *Zarządzanie jako dyscyplina naukowa. Charakterystyczne cechy nauk o zarządzaniu* (w:) W. Kieżun (red.), *Krytycznie i twórczo o zarządzaniu. Wybrane zagadnienia*, Warszawa 2011, s. 111–122.